

י' בשבט תש"ף, 5.2.2020

גיליון מס' 696

פרשת בשלח

המפתח לגאולה

מאת הרב מרדכי ורדי, ראש צורים

בפסוק בתהילים נאמר "נְכוֹן כְּסָאֵךְ מֵאֵז מְעוֹלָם אֲתָה".

במדרש הפכו את משמעות הפסוק לצורך הדרשה: "אמר רבי ברכיה בשם ר' אבהו: אף על פי שמעולם אתה, לא נתיישב כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה. לכך נאמר - נכון כסאך מ'אז". משל למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס [קיסר]. אמרו לו: עד שלא עשית המלחמה היית מלך, עכשיו עשינוך אגוסטוס. מה יש [הבדל] כבוד בין המלך לאגוסטוס? אלא המלך עומד על הלוח [הנישא בידי הלוחמים] ואגוסטוס יושב. ... הוי 'נכון כסאך מאז' - ב'אז ישיר".

מפשט הפסוק עולה שכיסא ה' היה מכון מאז ומעולם, והדרשן חידש שרק אחרי שירת הים כיסא ה' היה נכון ויציב. זוהי התערבות חריפה בסיפור נוכחות הקב"ה בעולמו. חז"ל מחדשים כאן בעצם, שהשראת השכינה בעולם עברה שינוי. ששירת הים מצוינת כאן כנקודת מפנה בנוגע לתהליך השראת שכינה בעולם. עניין השירה מופיע בחז"ל כסגולת הגאולה.

אמר רבי תנחום, דרש בר קפרא בציפורי: "...ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל, שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו, שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח?!' (סנהדרין צד ע"א).

חזקיהו אמור היה להיות משיח אבל לא אמר שירה ולכן הפוטנציאל שלו כגואל, לא התממשה.

ומדוע לא אמר חזקיהו שירה ומדוע היה זה הסימן לאי הבשלתו כגואל?

ר' ברכיה בשם ר' אלעזר אמר: ראוי היו ישראל לומר שירה על מפלתן של סיחון ועוג, וראוי היה חזקיהו לומר שירה על מפלת סנחריב דכתיב (ד"ה ב' ל"ב) "ולא כגמול עליו השיב יחזקיהו" "כי גבה לבו". את חמי חזקיהו מלך וצדיק ואת אמרת כי גבה לבו?! אלא גבה לבו מלומר שירה. אתא ישעיה לגביהון דחזקיהו וסיעתו אמר להון (ישעיה י"ב) "זמרו ה' " אמרון ליה למה? "כי גאות עשה" ... א"ר אבא בר כהנא אמר חזקיהו תורה שאני עוסק בה מכפרת על השירה (שיר השירים רבה פרשה ד').

אם כך, ישנן שתי סיבות במדרש לכך שחזקיהו לא אמר שירה. הסיבה האחת – גאווה. והסיבה השנייה היא שהוא בוחר לעסוק בתורה, ולכן רואה עצמו פטור מן השירה.

אם נלכד את שתי הסיבות, יתברר שכדי לשיר שירה צריכים ענווה מסוג מסוים, שלא חייבים אותה כשלומדים תורה. את התורה מפתחים באמצעות השכל. השירה היא דווקא שחרור התובנה השכלית. השירה באה על ידי השראה. לכן היא איננה מסודרת ואינה כפופה לחוקי הלשון. שורות השירה אינן מצייתות לכללי הדקדוק. כדי שהשירה תפרוץ ממעמקי ההכרה, צריכים להיות נכונים לשחרר את השליטה של השכל.

חזקיהו מסמל את המאמין שנאחז בשליטה של השכל. בלימוד התורה, ביכולת להגדיר ולנתח, ולהיצמד לכללים. הוא בוחר להיות צייתן, פורמאליסט, עם מסננת תודעה, ולכן היכולת של השירה מנועה ממנו. לשיר שירה משמעותו לשחרר את מנגנוני השליטה. לתת לאמונה להתפרץ ללא פילטרים וללא סידור. נדרשת אמונה כדי ללמוד תורה, אמונה בתורה מן השמים, במציאותו של נותן התורה, ואמונה בנבואת משה. אולם כדי לשיר שירה נדרשת אמונה עמוקה יותר, שעולה על גדותיה וגולשת מתחום התודעה והשכל – אל מחוזות הרגש והדמיון.

לכן רק השירה יכולה היות מפתח לגאולה. כמו בשירת הים כך בגאולה העתידה - **שִׁירוּ לַה' שִׁיר תְּהִלָּתוֹ** (תהילים צו,א).

הרב מרדכי ורדי, רב קיבוץ ראש צורים. מנהל אמנותי של מיזם קולנוע שומרון. ראש מסלול קולנוע בביה"ס לאמנות "פרדס" גבעת ושינגטון.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il